

สารบัญ

คำนำ	(1)
สารบัญ	(3)
สารบัญภาพ	(9)
สารบัญตาราง	(13)
บทที่	
1 องค์ประกอบทางเคมีและลักษณะทางกายภาพของดีเอ็นเอ	1
1.1 การค้นพบกรดนิวคลีอิก	1
1.2 องค์ประกอบทางเคมีของกรดนิวคลีอิก	1
1.3 การค้นพบดีเอ็นเอ	7
1.4 หลักฐานเสริมที่สนับสนุนว่าดีเอ็นเอ (เกือบ) เป็นสารพันธุกรรมทั่วไป	9
1.5 ข้อมูลที่นำไปสู่การค้นพบโครงสร้างโมเลกุลของดีเอ็นเอ	12
1.5.1 ข้อมูลอัตราส่วนระหว่างเบสของดีเอ็นเอจากสิ่งมีชีวิตชนิดต่างๆ	12
1.5.2 ข้อมูลทางกายภาพจากภาพถ่ายการเลี้ยวเบนของรังสีเอกซ์ของดีเอ็นเอ	13
1.6 โครงสร้างโมเลกุลของดีเอ็นเอ	14
1.7 ดีเอ็นเอเป็นเกลียวคู่	18
1.8 ดีเอ็นเอสามารถถูกทำให้แปลงสภาพและฟื้นคืนสภาพ	19
1.9 กรดนิวคลีอิกไฮบริดไธส์ (hybridize) โดยการจับคู่ของเบส	21
1.10 กรดนิวคลีอิกสายเดี่ยวอาจมีโครงสร้างชั้นที่สอง	25
1.11 ความซ้ำแบบกลับหัวกลับหาง (Inverted repeats)	25
1.12 ดีเอ็นเอสายคู่มีโครงสร้างเกลียวคู่รูปแบบอื่นๆ	26
1.13 ดีเอ็นเอที่เป็นวงสามารถม้วนตัวยวดยิ่งหรือซูเปอร์คอยด์ (supercoiled)	28
1.14 การม้วนตัวยวดยิ่งหรือซูเปอร์คอยด์ส่งอิทธิพลถึงโครงสร้างของเกลียวคู่	30
1.15 ดีเอ็นเอโทปอโลยี (DNA topology)	32
1.16 ความคิดรวบยอดในเรื่ององค์ประกอบทางเคมีและลักษณะทางกายภาพ ของดีเอ็นเอ	34
1.17 คำถามทบทวน	35
1.18 หนังสืออ่านประกอบ	36
บทที่	
2 การถ่ายแบบดีเอ็นเอ	37
2.1 หลักฐานการถ่ายแบบดีเอ็นเอในลักษณะกึ่งอนุรักษ์	37
2.2 การถ่ายแบบกึ่งอนุรักษ์	40

	หน้า
2.3 การสังเคราะห์สายดีเอ็นเอแบบกึ่งไม่ต่อเนื่อง (semi-discontinuous)	40
2.4 พริโมโซม (primosome) กระตุ้นให้เกิดการสังเคราะห์ชิ้นส่วนโอคาซากิ	44
2.5 ดัชนีแบบหรือเทมเพลต (template) และไพรเมอร์	44
2.6 กระบวนการถ่ายแบบดีเอ็นเอ	45
2.6.1 การถ่ายแบบใน <i>E. coli</i>	45
2.6.2 การถ่ายแบบสารพันธุกรรมเชิงเส้น (linear genetic elements)	48
2.7 ดีเอ็นเอพอลิเมอเรสเอนไซม์ที่สร้างดีเอ็นเอหรือเอนไซม์ ที่เร่งการถ่ายแบบดีเอ็นเอ	48
2.8 ความซื่อสัตย์ของการถ่ายแบบดีเอ็นเอ การพิสูจน์การอ่านหรือพรูฟรีดดิ้ง	52
2.9 ความคิดรวบยอดที่สำคัญในเรื่องการถ่ายแบบดีเอ็นเอ	53
2.10 คำถามทบทวน	56
2.11 หนังสืออ่านประกอบ	56
บทที่ 3 จากจีนสู่โปรตีน (การถอดรหัสและการแปลรหัส)	57
3.1 เอนไซม์ในการสังเคราะห์อาร์เอ็นเอ	58
3.2 โพรโมเตอร์	59
3.3 การถอดรหัส	61
3.4 การแปรรูปอาร์เอ็นเอ (RNA processing)	63
3.5 อาร์เอ็นเอถ่ายโอน	68
3.6 การแปลรหัส	70
3.6.1 รหัสพันธุกรรม	71
3.6.2 ไรโบโซม	76
3.6.3 กระบวนการสังเคราะห์โปรตีน	79
3.7 การดัดแปลงหลังการแปลรหัส (posttranslational modification)	83
3.8 ความคิดรวบยอดที่สำคัญในเรื่องจากจีนสู่โปรตีน (การถอดรหัสและการแปลรหัส) ..	83
3.9 คำถามทบทวน	83
3.10 หนังสืออ่านประกอบ	84
บทที่ 4 การควบคุมการแสดงออกของจีน	85
4.1 การแสดงออกของจีน	87
4.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการควบคุมการแสดงออกของจีน	89
4.3 การควบคุมการแสดงออกของเงินในโพรคาริโอต	91
4.3.1 โอเพอรอน (operon) และการควบคุม	92
4.3.2 รีเพรสซิเบิลโอเพอรอน (repressible operon)	93
4.3.3 อินดิิวซิเบิลโอเพอรอน (inducible operon)	95

	4.3.4 การควบคุมทางบวก	98
	4.3.5 การควบคุมทางบวกและการควบคุมทางลบ	100
	4.3.6 คอนสทิทิวทีฟจีน (constitutive genes)	101
	4.3.7 ตัวหยุดหรือเทอร์มิเนเตอร์ ตัวเบาบางหรือแอทเทนนูเอเตอร์ (attenuators) และตัวต่อต้านการหยุดหรือแอนติเทอร์มิเนเตอร์ (antiterminator)	103
	4.4 การควบคุมการแสดงออกของจีนในยูคาริโอต	106
	4.4.1 การหีบห่อ (packing) ดีเอ็นเอในโครโมโซมของยูคาริโอต	108
	4.4.2 บทบาทของดีเอ็นเอเมทิลเลชัน (DNA methylation)	110
	4.4.3 การควบคุมการถอดรหัส	111
	4.4.4 กลไกระดับโมเลกุลของการควบคุมการถอดรหัส	112
	4.4.5 การควบคุมหลังการถอดรหัส	112
	4.4.6 อັพสทริมแอกติเวเตอร์ซีควนส์และเอนแฮนเซอร์	114
	4.4.7 ตำแหน่งเชื่อมของโรโบโซม	114
	4.4.8 มัลติจีนแฟมิลี (multigene family)	115
	4.5 ความคิดรวบยอดที่สำคัญในเรื่องการควบคุมการแสดงออกของจีน	117
	4.6 คำถามทบทวน	118
	4.7 หนังสืออ่านประกอบ	118
บทที่		
5	รีคอมบิแนนต์ดีเอ็นเอเทคโนโลยี	119
	5.1 รีสทริกชันเอนไซม์	120
	5.2 เวกเตอร์	124
	5.3 สิ่งมีชีวิตที่ถูกนำมาใช้ในดีเอ็นเอเทคโนโลยี	131
	5.4 การสร้างผลผลิตของจีน	133
	5.5 การสังเคราะห์ดีเอ็นเอและการหาลำดับเบสของดีเอ็นเอ	134
	5.6 การได้มาซึ่งจีน	136
	5.7 ความคิดรวบยอดที่สำคัญในเรื่องรีคอมบิแนนต์ดีเอ็นเอเทคโนโลยี	143
	5.8 คำถามทบทวน	143
	5.9 หนังสืออ่านประกอบ	144
บทที่		
6	พลาสมิดเวกเตอร์และเทคนิคการแยกดีเอ็นเอ	145
	6.1 ลักษณะทั่วไปของพลาสมิด	145
	6.2 ชนิดของพลาสมิดเวกเตอร์	148
	6.3 การสกัดและการทำให้พลาสมิดดีเอ็นเอบริสุทธิ์	153
	6.3.1 โปรโตคอลพลาสมิดมินิเพรพโดยวิธีแอลคาไลน์ลิส	156
	6.3.2 โปรโตคอลพลาสมิดมินิเพรพโดยวิธีการต้มหรือบอยลิง	159

	หน้า	
6.3.3	พลาสติกมิเนอเพรโปรโตคอลลที่ดัดแปลงจากวิธีของ เบียร์นบอมและดอลลี.....	160
6.3.4	พลาสติกมิเนอเพรโปรโตคอลลที่ดัดแปลงโดยไมใช้พีนอลหรือคลอโรฟอร์ม กระบวนการไม่ซับซ้อนและใช้เวลาสั้น.....	161
6.3.5	การสกัดพลาสติกโดยใช้ชุดสกัดพลาสติกของไควเอเจนต์	161
6.3.6	โปรโตคอลลการสกัดพลาสติกดีเอ็นเอในปริมาณมาก	163
6.4	โปรโตคอลลการสกัดดีเอ็นเอทั้งหมด	166
6.5	โปรโตคอลลการสกัดดีเอ็นเอทั้งหมดโดยไมใช้พีนอล	166
6.6	การเพิ่มปริมาณดีเอ็นเอโดยพอลิเมอเรสเซนรีแอกชัน	168
6.7	โปรโตคอลลพีซีอาร์	169
6.8	การวิเคราะห์ผลผลิตของพีซีอาร์โดยพอลิเอคริลาไมด์เจลอิเล็กโทรโฟริสิส	171
6.9	ดีเอ็นเอพริงเกอร์พรีนติง	171
6.10	ตัวอย่างปฏิบัติการดีเอ็นเอพริงเกอร์พรีนติง	173
6.11	ความคิดรวบยอดที่สำคัญในเรื่องพลาสติกเวกเตอร์ และเทคนิคการแยกดีเอ็นเอ	175
6.12	คำถามทบทวน	176
6.13	หนังสืออ่านประกอบ	176
บทที่		
7	การทำสำเนาพันธุกรรมหรือการโคลนนิ่งดีเอ็นเอโมเลกุลในพลาสติกเวกเตอร์	177
7.1	เอนไซม์ที่ใช้ในการทำสำเนาพันธุกรรมหรือการโคลนนิ่งระดับโมเลกุล	177
7.1.1	รีสทริกชันและดีเอ็นเอเมทิลเลชันเอนไซม์	177
7.1.2	รีสทริกชันเอนไซม์ที่ใช้ในการทำแผนที่รีสทริกชัน	179
7.1.3	โปรโตคอลลการย่อยด้วยรีสทริกชันเอนไซม์	180
	7.1.3.1 โปรโตคอลลการย่อยด้วยรีสทริกชันเอนไซม์ชนิดเดียว	180
	7.1.3.2 โปรโตคอลลการย่อยด้วยรีสทริกชันเอนไซม์ 2 ชนิด	180
7.1.4	เอนไซม์อื่นๆที่ใช้ในการทำสำเนาพันธุกรรมหรือการโคลนนิ่ง ระดับโมเลกุล	182
7.2	กลยุทธ์สำหรับไลเกชัน	187
7.2.1	โปรโตคอลลการดีฟอสฟอริเลชันพลาสติกดีเอ็นเอที่เป็นเส้น (dephosphorylation of linearized plasmid DNA)	189
7.2.2	ไลเกชันโปรโตคอลล	190
	7.2.2.1 โปรโตคอลลการไลเกชันของพลาสติกดีเอ็นเอและดีเอ็นเอ ของสิ่งมีชีวิตต่างชนิดที่มีปลายเหนียวหรือสติกกีเอนต์	190
	7.2.2.2 โปรโตคอลลการโคลนนิ่งอย่างรวดเร็วในพลาสติกเวกเตอร์	191
7.3	การแปลงคอมพีเทนต์ <i>E. coli</i> เซลล์	192
7.3.1	โปรโตคอลลการเตรียมคอมพีเทนต์ <i>E. coli</i> โดยใช้แคลเซียมคลอไรด์	193

7.3.2	โปรโตคอลทางเลือกอีกวิธีหนึ่งในการเตรียมคอมพีเทนต์เซลล์ ของ <i>E. coli</i>	194
7.3.3	โปรโตคอลการแปลงคอมพีเทนต์เซลล์ของ <i>E. coli</i>	196
7.3.4	โปรโตคอลทางเลือกวิธีอื่นในการแปลงคอมพีเทนต์ เซลล์ของ <i>E. coli</i>	196
7.4	การวินิจฉัยชนิด (identification) ของโคลนนิ่งแบคทีเรียที่มีรีคอมบิแนนต์พลาสมิด	196
7.4.1	โปรโตคอลการทดสอบแบคทีเรียสำหรับแอลฟาคอมพลีเมนเทชัน	199
7.4.2	การคัดเลือกโดยการไฮบริดไอเซน	199
7.4.2.1	โปรโตคอลโคลนไฮบริดไอเซน	200
7.4.2.2	เซาเทิร์นบลอตไฮบริดไอเซน (southern blot hybridization)	201
7.4.2.2.1	โปรโตคอลเซาเทิร์นไฮบริดไอเซนแบบที่ 1	202
7.4.2.2.2	โปรโตคอลเซาเทิร์นไฮบริดไอเซนแบบที่ 2	205
7.4.2.2.3	โปรโตคอลเซาเทิร์นไฮบริดไอเซนแบบที่ 3	206
7.4.3	โปรโตคอลการstripping (stripping) เมมเบรนสำหรับโพรบใหม่	209
7.4.4	โปรโตคอลดีเอ็นเอเดอตาและสล็อตบลอต	210
7.5	ความคิดรวบยอดที่สำคัญในเรื่องการทำสำเนาพันธุกรรมหรือการโคลนนิ่ง ดีเอ็นเอโมเลกุลในพลาสมิดเวกเตอร์	210
7.6	คำถามทบทวน	211
7.7	หนังสืออ่านประกอบ	212
8	แบคทีเรียโอเฟลแอมบ์ดาเวกเตอร์	213
8.1	ชีววิทยาระดับโมเลกุลของแบคทีเรียโอเฟลแอมบ์ดา	213
8.2	แบคทีเรียโอเฟลแอมบ์ดาในฐานะเป็นโคลนนิ่งเวกเตอร์	218
8.3	คอสמיד	220
8.4	โปรโตคอลการทำให้เฟลแอมบ์ดาบริสุทธิ์ และการสกัดดีเอ็นเอของเฟลแอมบ์ดา ...	223
8.4.1	โปรโตคอลการเตรียมแบคทีเรียสำหรับเพลตติง	223
8.4.2	โปรโตคอลการเพลตติงแบคทีเรียโอเฟลแอมบ์ดา	224
8.4.3	โปรโตคอลการเก็บเพลกแบคทีเรียโอเฟลแอมบ์ดา	224
8.4.4	โปรโตคอลการเตรียมเพลตไลเซตสต็อก (stock)	225
8.4.5	โปรโตคอลการเพาะเลี้ยงด้วยอาหารเหลวปริมาณเล็กน้อย (small scale liquid culture)	225
8.4.6	โปรโตคอลการทำให้แบคทีเรียโอเฟลแอมบ์ดาบริสุทธิ์	225
8.4.7	โปรโตคอลการสกัดแบคทีเรียโอเฟลแอมบ์ดาดีเอ็นเอ	227
8.4.8	โปรโตคอลการคัดเลือกเจโนมิกไลบรารี : การสร้างไลบรารี	228
8.4.9	โปรโตคอลการเพลกลิฟต์ (plaque lifts) และการถ่ายโอนลงบนเมมเบรน (transfer to membrane)	231

	หน้า
8.4.10 โปรโตคอลการคัดเลือกเพลกที่ถ่ายโอนบนเมมเบรน (screening of transferred membranes)	232
8.4.11 โปรโตคอลการเตรียมเพลตไลเซตสดต็อก	234
8.4.12 โปรโตคอลการเตรียมแลมบ์ดาในปริมาณขนาดใหญ่	234
8.5 ความคิดรวบยอดที่สำคัญในเรื่องแบคทีริโอเฟจแลมบ์ดาเวกเตอร์	235
8.6 คำถามทบทวน	235
8.7 หนังสืออ่านประกอบ	236
บทที่	
9 เจลอิเล็กโทรโฟรีซิสของดีเอ็นเอ	237
9.1 เอกาโรสเจลอิเล็กโทรโฟรีซิส	238
9.1.1 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออัตราการเคลื่อนที่ของดีเอ็นเอบนเอกาโรสเจล ...	238
9.1.2 เครื่องมือที่ใช้สำหรับเอกาโรสเจลอิเล็กโทรโฟรีซิส	240
9.1.3 การเตรียมและการตรวจสอบเอกาโรสเจล	242
9.1.4 การถ่ายภาพ	244
9.1.5 การทำให้ดีเอ็นเอฟื้นคืนจากเอกาโรสเจลที่หลอมละลายที่อุณหภูมิต่ำ	244
9.2 พอลิเอคริลาไมด์เจลอิเล็กโทรโฟรีซิส	245
9.2.1 การเตรียมอนดีเนเจอร์พอลิเอคริลาไมด์เจล	246
9.2.2 โปรโตคอล SDS-PAGE (sodium dodecyl sulfate-polyacrylamide gel electrophoresis of proteins)	248
9.3 สรุปเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับดีเอ็นเอ	
9.3.1 การสกัดและการทำให้ดีเอ็นเอบริสุทธิ์	249
9.3.2 การตรวจสอบการมีดีเอ็นเอ	250
9.3.3 เดนสิทีเกรเดียนต์เซนตริฟิวเกชันของดีเอ็นเอ	250
9.3.4 เจลอิเล็กโทรโฟรีซิส	250
9.3.5 การตรวจสอบดีเอ็นเอด้วยฟลูออเรสเซนซ์	251
9.3.6 การทำเครื่องหมายกรดนิวคลีอิก	251
9.3.7 การทำให้กรดนิวคลีอิกแปลงสภาพ	251
9.3.8 การไฮบริดเซชันของกรดนิวคลีอิก	252
9.3.9 การวิเคราะห์ลำดับเบสของดีเอ็นเอ	252
9.4 ความคิดรวบยอดที่สำคัญในเรื่องเจลอิเล็กโทรโฟรีซิสของดีเอ็นเอ	253
9.5 คำถามทบทวน	254
9.6 หนังสืออ่านประกอบ	254
บรรณานุกรม	255
ภาคผนวก วิธีเตรียมสารที่ใช้ในชีววิทยาระดับโมเลกุล	259
ดัชนีค้นคำ	293
อภิธานศัพท์	303

๕
ข้อ

ดีเอ็นเอเทคโนโลยี

DNA Technology

รองศาสตราจารย์อุไรวรรณ วิจารณ์กุล

ค.บ. วท.ม. Ph.D. Biological Sciences

(Molecular Microbiology)

660.65
 เลขหมู่ ๑47
 2545
 เลขทะเบียน 11299
 วันที่ 31 / 10. / 46
 0030 - 94860

BSTI DEPT. OF SCIENCE SERVICE
สำนักหอสมุดฯ กรมวิทยาศาสตร์บริการ

1110002848

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม

ISBN 974-903-356-6

2545